

Templom a tűzfalak között

IGEN, PONTOSAN így lehetne meghatározni a ferencvárosi kápolna helyét: templom a tűzfalak között. Mert körülötte nőtt, alakult a város és ezt a folyamatot a tűzfalakon lehet lemérni. Ezért alig ismerik, alig találják meg kápolnákat. Sokan, a régi ferencvárosi evangélikusok közül is azt mondják: „Nem tudtam, hogy ilyen szép kis templomunk van itt a IX. kerületben”. Nem is csoda. A templom fiatalabb, mint a gyülekezet. Pedig a gyülekezet a többi pesti egyházközséggel csak 1953-ban alakult. Addig a Deák-térhez tartoztak a ferencvárosival együtt. A ferencvárosiak azonban igen régen igényelték, hogy saját kerületükben legyen istentiszteleti helyiség. A háborúig azután ezt az igényt egy iskola tornatermében elégítették ki. Csak a háború után gondolhattak arra, hogy a mai helyen, a Thaly Kálmán utcában, egy földszinti épület többszöri átalakításával istentiszteleti helyiséghez jussanak.

Tulajdonképpen ennyi lenne a története dióhéjban, ha a folyamat, az események mögött nem lennének emberek és emberi szívek. De Isten gyülekezete soha nem kövekből épül, hanem emberi szívekből, mégha a szívek akaratja kőbe épül is.

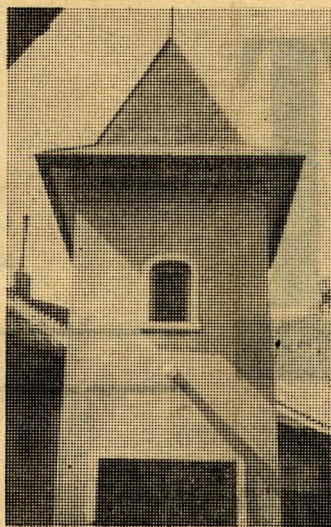
A Ferencváros, ez a több mint százezeres kerület, talán a legöntudatosabb kerülete a fővárosunknak. Az emberek szinte ismerni vélik egymást, mert már a nevek hallása után kijelentik: „Ez régi ferencvárosi család”. Mint a falu népe, emlékszik arra, hogy kikkel járt iskolába, kikkel katonáskodott, szórakozott, vagy járt munkába. Ha egyszer itt letelepedett valakit, elköltözni sem kíván. És mint ahogy fővárosunk más kerületeinek, úgy ennek is sajátos szelleme van.

Említettem előbb: mint a falu népe, olyan. Igen, ez a kerület őrzi még leginkább a falusi jelleget. Arra kevesen gondolnak, hogy ha elhagyják az Üllői-út páratlan oldalán levő hatalmas emeletes házakat és belépnek az „öreg Ferencváros” földszintes házai közé, akkor falura érkeznék. Néhány rövid évtizeddel ezelőtt az istállóban még tehének álltak és estenként, a fejés után friss tejszagot és szelű az utcára. A kapukon szekerek gördültek ki fuvarba, vagy hordták apró termékeiket piacra a szorgalmas ferencvárosi emberek. Az udvarok azonban ma is őrzik a falusi jelleget. Ha a nyitott kapukon besétálunk, leánderek és egyéb virágok, főleg sok muskátli tölti meg a virággyakat. Sőt ott állnak az udvarok közepén a hús árnyat nyújtó lombos fák is, amelyek hiányozni szoktak a metropolisok kőrengetegéből.

DE OLYANOK AZ EMBEREK IS, mint a környezetük. Ott ülnek munka után a küszöb előtt székeken, padokon és beszélgetnek. A szomszédok ablakon kikönyökölve, kihajolva „fenszterliznek”, — ablakolnak —, tereferélnek. Mint falun. És ha vásár-, vagy ünnepnap kísértálnak a Ferenc-térre, a Ludovika-kertbe, a délutánt sakkal, utival, vagy vitakozással ütik agyon árnyas fák alatt a férfiak.

Persze nem maradt ki a főváros viharos fejlődéséből a mi kerületünk sem. A földszintes házak vízszintes tagoltságát már a háború előtt megtörték a négy-öt emeletes házak. A bérkaszárnnyák. A két háború közötti nincstelenek menedékhelyei. Csak néhány lépésre van tőlünk az a sötét bérház a Gát-utcában, ahol József Attila családja tengette életét. Ahol a költő szeretett nővérével, „Jocóka-val” egy héten át savanyú káposztán élt, miközben a „mama, nyikorgó kosárral az ölében ment a padlásra, ment serényen”. Azóta a gyárkérmények füstje mögött kémlelem a két eget, amelyet az öreg József-néni oldott kékitőből az ég színébe. Mert ez a kerület a múlt század végétől erős iparosodásnak indult. Hatalmas gyárak elnyelték reggelenként a munkásokat, hogy este visszaadják a sötét, elhanyagolt és egészségtelen munkáslakásoknak.

SŐT EZ A KERÜLET rendelkezett a leghírhedtebb

szükséglatótelepekkel is. Szép nevet kapott a valójában kétségbeesítő fabarak-telep: Mária Valéria-telep. Viszont az egész város tudta, milyen nyomor-telep. Szükségből építették, rövid, átmeneti időre. Mégis négy évtizedig élt. „Szükség volt rá”. A múlt gyászos foltját felszámolták. Nem lehet ráismerni, mert a 8—10 emeletes, vidám színekben tündöklő modern házak tényleg új világot hirdetnek. „József Attila-telep” nevet kapta, hogy a tragikus sorsú költő nevét hordozza a mi kerületünk egy része, de nem a régi formában. Rohamosan változik kerületünk képe. Egy évtizeddel ezelőtt lakóinak száma még nem ütötte meg a 70 ezret, ma túl van a 100 ezren.

Az Üllői-út páratlan oldala, a Duna és a kispesti Határ-út közötti hatalmas háromszög szinte naponként új képet mutat. A mi kis templomunk, amely mintegy a szívében fekszik ennek a háromszögnek, ilyen változáson ment keresztül. Már alig vannak olyanok, akik arra emlékeznének, hogy templomunk valamikor istálló volt. Örök szimbólum marad ez így. A világ Üdvözítője is istállóban látta meg a napvilágot. 1947-ben az udvar közepén, ahol valaha egy platánfa állhatott, kis román stílusú torony épült. Az egész csak egy falat, de nemes vonalaiban szent ihletet áraszt. A tetején levő

kereszt vadgalamboknak szolgál pihenőhelyül. A toronyban apró harang csendül meg vasárnaponként. A harang különös vándorútja emberi sorsot mintáz. Valahonnan egy felvidéki katolikus templomból került hozzánk. 1962-ben renoválták a templom első részét. Akkor kapta új oltárát, oltárképét, meghagyva a régiből a használható elemeket, amelyhez annyi emléke fűződött a gyülekezetnek. És idén fejeződött be teljesen a templom tatarozása. A tűzfalak közé ékelődött kis kápolna kedves foltja az „öreg Ferencvárosnak.”

ÉS AZ EMBEREK? Az emberi szívek? Igen, a kápolna minden köve, berendezési tárgya, a kegyszerek és oltárterítők, a virágok az oltáron, megannyi meleg emberi szív szeretetét sugározza. Amikor vasárnaponként megszólal a kis ferencvárosi templom harangja, hálásszívű emberek lépik át a templom küszöbét. Mosoly van az arcukon, öröm a szívükben. Tekintetük úgy simogatja a szinte eleven köveket, mint anyja gyermekét. Az övék. Összehozta a templomot szeretetük, összetartja a templom szeretete őket. „A család, a ferencvárosi gyülekezet családja jön templomba” — így szoktuk mondani. Itt ismer mindenki mindenkit. Tudják azt, ha valaki beteg közülük, vagy nyugdíjba megy, vagy nyaral, gyermek születik, vagy a halál szólított el valakit. Sorsuk szorosan egybefűződött. Maga a templomocska pedig kőbe formált ferencvárosi szívekből áll.

Kerületünk fejlődése, széplése, csinosítása, napjaink lüktető élete örömeinket váltja ki. A tűzfalak között meghúzódó kicsiny templom, a maga finom vonalaival lépést akart tartani a város fejlődésével. Istállóknak épült, ma Isten háza. És ha valaki megnézi, el sem tudja képzelni, hogy milyen lehetett negyven éve, óh, de nem negyven csupán tizenöt éve. De Isten megáldotta a gyülekezetet buzgalomát, családi összetartását, szeretetét és hűségét. Áldásának hangos jele a tűzfalak közötti kis ferencvárosi templom.

Rédey Pál